

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/edukacja/edukacja-poznan/akcja-edukacyjna-zapal/42709,Polska-delegacja-na-uroczystosciach-w-Zamku-Hartheim.html>
23.04.2024, 13:43

Polska delegacja na uroczystościach w Zamku Hartheim

Trzeci dzień wyjazdu edukacyjnego w ramach akcji „Zapal znicz pamięci” 2017

Der Krematoriumssofen in Betrieb. ca. 1940
(Foto: Schuhmann)

Der Krematoriumssofen in Betrieb. ca. 1940
(Foto: Schuhmann)

**Majerczyk
Franciszek**
nr obozowy 16405
ur. 16.01.1883 r.
+ 10.08.1942 r.

Blisko 30-osobowa delegacja z Polski wraz z konsulem generalnym RP w Austrii w niedzielę 1 października 2017 wzięła udział w uroczystościach w Zamku Hartheim, w którym w czasie II wojny światowej utworzono ośrodek eutanazji. „Znicze pamięci” zapalono pod tablicami polskich ofiar oraz głównym pomnikiem i złożono wieńce. W sumie w uroczystościach wzięło udział aż 20 delegacji państwowych, a Polska delegacja była najliczniejsza.

Polska delegacja na uroczystości w Zamku Hartheim złożona była z przedstawicieli i członków Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych, Muzeum Martyrologii Wielkopolan - Fort VII, Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, Instytutu Pamięci Narodowej i nauczycieli zaangażowanych we współpracę z IPN oraz akcją „Zapal znicz pamięci”, konsula generalnego RP w Austrii Aleksandra Korybuta-Woronieckiego. Było to główne wydarzenie trzeciego dnia wyjazdu edukacyjnego w ramach

IX akcji medialno-edukacyjnej „Zapał znicz pamięci”.

- Gdyby nie śmierć mojego dziadka w Zamku Hartheim, zapewne nigdy bym się nie zajmowała problemami rodzin polskich ofiar obozów koncentracyjnych. Moja rodzina dopiero po ponad 70 latach dowiedziała się, jak zginął mój dziadek, gdyż wcześniejsze informacje były różne. Postanowiłam wtedy wraz z synem i koleżanką Urszulą zacząć walkę o upamiętnienie ofiar Zamku Hartheim i KL Mauthausen-Gusen. Zaczęły się do nas zgłaszać rodziny z różnych stron Polski i założyliśmy Stowarzyszenia Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych, którego dotychczas w Polsce nie było. Działa ono oficjalnie od września 2016 roku. Organizujemy wyjazdy, konkursy dla młodzieży, wyjazdy studyjne dla nauczycieli i zachowujemy pamięć. Cały czas we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej, Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz muzeum ośrodka eutanazji Schloss Hartheim odtwarzamy listę ofiar Zamku Hartheim. Nie jest to łatwe zadanie gdyż ostatni komendant zrobił wszystko, aby zatrzeć ślady, m.in. zniszczył dokumenty, zdemontował instalacje, a na końcu uśmiercił świadków, w tym swoją rodzinę i siebie. Należy podkreślić, że cała załoga Zamku od palacza po komendanta składała się z Austriaków - mówi prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Rodzin Polskich Ofiar Obozów, Elżbieta Rybarska.

Dla delegacji z Polski uroczystości w Zamku Hartheim rozpoczęły się od oficjalnego złożenia zniczy i wieńców pod tablicą polskich ofiar na dziedzińcu zamku. Następnie delegacja udała się do dawnej sali balowej, w której zainaugurowano główne uroczystości. Wzięło w nich udział aż 20 delegacji państwowych z Europy, przedstawiciele władz samorządowych i organizacji zachowujących pamięć o tragicznych wydarzeniach z czasów II wojny światowej.

- Ofiarami stali się ci, których nazistowski system społeczny uznał za bezwartościowych, niegodnych, by żyć i niezastugujących na imienną mogiłę. Śmierć w tym miejscu poniosło ogółem około 30 tys. osób - w tym, jak wykazało śledztwo Instytutu Pamięci Narodowej, co najmniej 1604 obywateli polskich. Upamiętniając śmierć zgładzonych tu tysięcy, zaświadczyliśmy, że ich życie miało wartość - przypomina prezes Instytutu Pamięci Narodowej, dr Jarosław Szarek.

Po oficjalnych wystąpieniach i prezentacji projektu edukacyjnego, realizowanego przez uczniów okolicznych szkół, którzy wzięli udział w stworzeniu głównego pomnika pod Zamkiem Hartheim, uroczystości przeniosły się w to miejsce. Najpierw odbyła się msza ekumeniczna, po której rozpoczęło się składanie wieńców i zniczy. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej wieniec złożył konsul generalny RP w Austrii Aleksander Korybut-Woroniecki. Wieniec i znicze w imieniu Instytutu Pamięci Narodowej złożyli dr Agnieszka Łukasz z Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu i Przemysław Jurkiewicz z Muzeum Martyrologii Wielkopolan - Fort VII. Natomiast w imieniu rodzin polskich ofiar wieniec i znicze złożyli Elżbieta Rybarska i Urszula Kowalska wraz z nauczycielem Tomaszem Woźniakiem ze Szkoły Podstawowej nr 58 im. Jerzego Kukuczki w Poznaniu.

Po głównych uroczystościach Polska delegacja zwiedziła Zamek Hartheim, a następnie udała się na spotkanie w St. Georgen. Wyjazd był możliwy dzięki staraniom Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, Instytutu Pamięci Narodowej i Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych.

Wyjazd delegacji z Polski stanowił jedno z wielu działań edukacyjnych związanych z tegoroczną IX akcją medialno-edukacyjną „Zapal znicz pamięci”, której finał przypada w niedzielę 22 października 2017 r. Akcja jest wspólną inicjatywą pięciu pionów edukacyjnych IPN oraz regionalnych rozgłośni radiowych Polskiego Radia z Poznania, Bydgoszczy, Katowic, Łodzi oraz Gdańska, a więc objęty nią zostanie cały obszar ziem polskich wcielonych do Rzeszy podczas II wojny światowej. W tym roku po raz pierwszy w akcji udział weźmie Program I Polskiego Radia, a wspiera ją również dwutygodnik i portal „Nasz Głos Poznański”.

Zachęcamy tego dnia do zapalenia zniczy pamięci w miejscach egzekucji i niemieckiego terroru na ziemiach wcielonych w czasie wojny do III Rzeszy Niemieckiej. Zachęcamy do udokumentowania swojego uczestnictwa w akcji i wysłania zdjęcia z krótkim opisem na jeden z adresów: znicz@radiomerkury.pl lub znicz@dzieje.pl. Akcja objęta jest patronatem portalu www.dzieje.pl.

W ramach akcji przypominamy o Polakach zamordowanych w pierwszych miesiącach okupacji niemieckiej 1939 r. i w kolejnych latach w Wielkopolsce, na Pomorzu, Kujawach, Śląsku i Ziemi Łódzkiej. Tylko do końca 1939 r. Niemcy zamordowali tu około 40 tysięcy przedstawicieli polskich elit.

Ponadto w tym roku organizatorzy zachęcają uczestników akcji do odszukania własnych bohaterów i nadesłania pracy prezentującej jego postać w ramach konkursu dla młodzieży „[Zapal znicz pamięci – Znajdź bohatera!](#)”.

Finałem akcji „Zapal znicz pamięci” będzie „Koncert Zaduszkowy. Pamiętamy...” , który odbędzie się 6 listopada w Teatrze Muzycznym w Poznaniu. W programie m.in. gala kończąca konkursy IPN, koncert Jacka Kowalskiego i [premiera filmu „Operacja Tannenberg”](#).

Tekst i zdjęcia Tomasz Woźniak

Poniżej relacje z poprzednich dni wyjazdu.